

بسمه تعالی

روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه

سابقه ۴۰۰ ساله مرزهای صلح و دوستی و مشترکات و پیوندهای دینی، تاریخی و فرهنگی بین ایران و ترکیه به همراه همکاری های منطقه ای و بین المللی در چارچوب سازمان های منطقه ای و بین المللی نظیر سازمان کنفرانس اسلامی، جنبش غیرمتعددها (نم) ، اکو و سازمان ملل و ... سبب پیوند روابط و مناسبات دوستانه و عمیق بین این دو همسایه بزرگ و مسلمان گردیده است. سیری کوتاه در گذشته دوکشور گویای سابقه ای طولانی در مناسبات دوستانه و صلح آمیز این دو قدرت بزرگ و مهم منطقه می باشد. صرف نظر از مناسبات قدیم و تاریخی که از زمان دو امپراطوری ایران و عثمانی وجود داشته ، روابط سیاسی و دیپلماتیک ایران و ترکیه رسماً از سال ۱۸۳۵ میلادی برابر با ۱۲۱۴ هجری شمسی برقرار گردید. بعد از جنگ جهانی اول و انقراض سلسله قاجاریه و روی کار آمدن حکومت پهلوی در ایران که با تجزیه امپراطوری عثمانی و استقلال ترکیه به رهبری کمال آتاتورک مصادف بود مناسبات ایران و ترکیه تا حدود زیادی بهبود یافت. بهبودی این روابط حاصل معاهدات سیاسی قدرت های بزرگ و اوضاع داخلی دو کشور بود. بدین ترتیب عهدنامه ها و قراردادهای متعدد و مختلفی به امضاء رسید. دوستی و نزدیکی ایران و ترکیه در دوران پهلوی دوم به دلیل ساختار قدرت در سطح نظام بین المللی و قرار گرفتن ترکیه و ایران در اردوگاه غرب به عنوان متحدین منطقه ای امریکا باعث تداوم روند مناسبات حسنه گردید. به همین خاطر دیدارهای

مختلفی بین مقامات عالی‌رتبه طرفین صورت گرفته و موافقت نامه و قرارداد های جدید نیز به امضاء رسیده است.

بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه با فراز و نشیب هایی همراه بود تا با سفر مقامات عالی‌رتبه دو کشور به یکدیگر در سال ۱۳۶۴ روند مناسبات رو به بهبودی نهاد و طرفین علیرغم وجود مشکلات فی مابین اراده و آمادگی خود را برای گسترش مناسبات اعلام کردند. تداوم این روند تا به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه در سال ۲۰۰۲ ادامه یافت. با روی کار آمدن دولت عدالت و توسعه در ترکیه روند مناسبات به تدریج شتاب بیشتری به خود گرفت. این روند در چند سال اخیر و با تعیین و اهمیت ویژه به راهبرد گسترش مناسبات و روابط با همسایگان بویژه کشور ترکیه در رویکرد سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران که همزمان با اتخاذ رویکرد سیاست خارجی صفر نمودن مشکلات با همسایگان (zero problems) توسط حزب عدالت و توسعه صورت گرفت، سبب گسترش هرچه بیشتر روابط جمهوری اسلامی ایران با ترکیه در عرصه های مختلف سیاسی - اقتصادی و منطقه ای و بین المللی گردیده است.

این روند باعث گردید تا ضمن ایجاد ثبات بر روابط دو کشور برخی از سوء تفاهم های گذشته برطرف و زمینه های مناسب برای اعتماد سازی دو جانبه بوجود آید. به جرات می توان ادعا نمود سطح فعلی مناسبات ایران و ترکیه نه تنها در دوران بعد از انقلاب، بلکه در یکصد سال اخیر کم سابقه بوده است. هرچند همکاری های ایران و ترکیه در حوزه های سیاسی، امنیتی، اقتصادی، پارلمانی و ... رشد چشمگیری داشته است، اما در این بین، مناسبات سیاسی دو جانبه در پرتو اراده سیاسی مقامات عالی‌رتبه دو طرف متمایز تر از سایر جنبه های روابط بوده و افزایش سفر مقامات از سال ۱۳۸۷ تاکنون از جمله چندین دور سفر جناب آقای احمدی نژاد رئیس جمهور محترم به ترکیه، سفرهای جناب آقای عبدالله گل رییس جمهور و جناب آقای اردوغان نخست وزیر ترکیه به تهران و سفرهای متقابل روسای مجلس و سفر جناب آقای رحیمی معاون اول رئیس جمهور به استانبول، چندین دور سفر وزرای خارجه و سفر سایر وزرا و مقامات به یکدیگر عامل توسعه روابط بیشتر و تبلور اراده مقامات تهران و آنکارا در روابط فی مابین بوده است. از سوی دیگر، انتخاب ترکیه به عنوان گزینه ایران در جریان بیانیه هسته ای تهران تحت عنوان کشور ناظر بر تبادل سوخت و همچنین استفاده از خاک ترکیه به عنوان کشور ثالث برای مبادله سوخت و برگزاری مذاکرات هسته

ای بین ایران و کشورهای ۱+۵ در استانبول به عنوان فاکتوری مضاعف در تقویت اعتماد متقابل عمل کرده است.

واقعیت این است که همسایگی و پیوندهای تاریخی و فرهنگی ایران و ترکیه الزاماتی اجتناب ناپذیر برای آنها در سطوح مختلف روابط تعریف و ایجاد نموده است. پذیرش این موضوع از سوی تهران و آنکارا مبنای تنظیم سیاست ها در سطح کلان در ارتباط با یکدیگر بوده و می باشد. اراده فعلی مثبت مقامات عالی رتبه برای گسترش روابط حاصل این برداشت و الزامات ناشی از آن می باشد. در این راستا، طرفین ضمن پذیرش جایگاه های دو کشور در منطقه و نظام بین الملل، روابط را باید به گونه ای تنظیم نمایند که هیچ عاملی سبب دور شدن دو کشور از یکدیگر نگردد. همچنین تقویت پایه های روابط اقتصادی به عنوان مهمترین محور روابط از اهمیت بسزائی برخوردار می باشد که می تواند سایر سطوح را نیز تحت تاثیر خود قرار دهد.

تحکیم روابط جمهوری اسلامی ایران و ترکیه به عنوان دو قدرت مهم و تاثیر گذار منطقه یکی از مهمترین ارکان تقویت استقرار صلح و ثبات در منطقه حساس خاورمیانه می باشد. جمهوری اسلامی ایران همواره با تاکید بر مواضع اصولی خود مبنی بر اینکه مشکلات منطقه باید توسط کشورهای منطقه حل و فصل گردد همواره تلاش کرده تا در جهت همکاری با کشورهای منطقه و همسایه بویژه ترکیه گام بردارد. امید است دو کشور از همه ظرفیت ها و قابلیت های موجود برای تقویت استقرار ثبات و امنیت منطقه و دور نمودن تعارضات و رقابت ها استفاده نموده و کلیه تهدیدات موجود را در راستای تعامل و همکاری به فرصت تبدیل نمایند.